

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПЕРВОМАЙСЬКИЙ ІНДУСТРІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ  
Циклова комісія соціально-гуманітарних, психолого-педагогічних  
та облікових дисциплін

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Наказ в.о. директора ППФК  
від 30.08.2024 № 87

**СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО**

**Програма навчальної дисципліни**

|                               |  |
|-------------------------------|--|
| підготовки                    | <i>фахових молодших бакалаврів</i>                                   |
| галузі знань                  | <i>01 Освіта/ Педагогіка</i>   |
| спеціальності                 | <i>015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)</i>                    |
| спеціалізації                 | <i>015.39 Цифрові технології</i>                                     |
| освітньо-професійної програми | <i>Професійна освіта (Цифрові технології)<br/>(зі змінами, 2024)</i> |
| код ОК в ОПП                  | <b>ОК 3</b>  |

Програма навчальної дисципліни «Суспільствознавство» для освітньо-професійної програми «Професійна освіта (Цифрові технології)» (зі змінами, 2024) спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), спеціалізація 015.39 Цифрові технології, для здобувачів освіти I курсу денної форми навчання.

Розробник: *Гаєва Тетяна Миколаївна*, викладач соціально-гуманітарних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Програма розглянута і схвалена на засіданні циклової комісії соціально-гуманітарних, психолого-педагогічних та облікових дисциплін 28.08.2024, протокол № 1, та рекомендована до затвердження рішенням методичної ради 28.08.2024, протокол № 1.

## 1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників                           | Характеристика навчальної дисципліни |
|---|--------------------------------------|
| <b>Форма навчання</b>                             | денна                                |
| <b>Рік підготовки</b>                             | I (перший)                           |
| <b>Семестр</b>                                    | 2-й                                  |
| <b>Мова навчання</b>                              | українська                           |
| <b>Статус дисципліни</b>                          | обов'язкова                          |
| <b>Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:</b> |                                      |
| <b>Кількість кредитів ECTS</b>                    | 3                                    |
| <b>Загальна кількість годин, в т. ч.:</b>         | 90                                   |
| – аудиторних                                      | 57                                   |
| – самостійної роботи здобувачів освіти            | 33                                   |
| <b>Модулів</b>                                    | 1                                    |
| <b>Змістових модулів</b>                          | 3                                    |
| <b>Лекції</b>                                     | 47 год.                              |
| <b>Практичні, семінарські</b>                     | 10 год.                              |
| <b>Лабораторні</b>                                | –                                    |
| <b>Самостійна робота</b>                          | 33 год.                              |
| <b>Індивідуальні завдання</b>                     | –                                    |
| <b>Вид контролю</b>                               | залік                                |

## 2. Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни «Суспільствознавство» є засвоєння загальних закономірностей розвитку буття, відношення людини до світу, проблеми смислу життя людини, мети, ідеалів та цінностей суспільства; дослідження суспільства як цілісної системи та людини як її невід'ємної частини.

**Метою викладання** навчальної дисципліни «Суспільствознавство» є надання знань з суспільствознавчих наук: світогляду людини, сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини до цього світу, розуміння онтологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття.

**Основними завданнями** навчальної дисципліни «Суспільствознавство» є:

- розвиток наукового світогляду, критичного та системного мислення;
- створення власної світоглядної позиції;
- вивчення основних філософських, соціологічних і культурологічних понять;
- формування самостійного аналізу складних явищ соціокультурного життя;
- з позицій соціологічної науки оцінювати причини негативних явищ в соціумі, виробляє власне ставлення до них;
- свідоме застосування в професійній діяльності набутих знань;
- формування активної життєвої позиції.

**Передумови вивчення навчальної дисципліни.** Для вивчення дисципліни «Суспільствознавство» необхідними є отримані здобувачами освіти знання та вміння з предметів і дисциплін «Історія України», «Педагогіка».

## 3. Компетентності та заплановані результати навчання

| <b>Компетентності</b>   |   |
|---|---|
| <b>Загальні компетентності (ЗК)</b>   | ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про суспільство та в розвитку суспільства |
|   | ЗК5 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності  |
| <b>Зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання</b>                                |   |
| РН2 Знати і розуміти цінності громадянського суспільства, його сталого розвитку, територіальної цілісності та демократичного устрою України |   |

*У результаті вивчення навчальної дисципліни «Суспільствознавство» здобувач освіти повинен:*

**знати:**

- основні поняття дисципліни;
- предмет, джерела виникнення, функції суспільствознавчих наук;
- форми і види світогляду, розуміти розбіжності світобачення і світорозуміння;
- основні положення філософської концепції суспільства;
- основні положення філософської концепції людини, співвідношення понять

«людина – індивід – особа – особистість – індивідуальність»;

– основні положення філософської проблеми цінностей в житті людини і суспільства;

– формаційний та цивілізаційний підходи в трактуванні історичного суспільного розвитку, рушійні сили суспільного розвитку, роль насильства і особистості в суспільному розвитку;

– загальну характеристику суспільства як цілісної системи та її складових елементів;

**вміти:**

– неупереджено, науково, логічно аналізувати та оцінювати явища суспільного життя і виявляти роль особистості в історичному розвитку;

– порівнювати цінності національні, загальнолюдські, особистісні;

– користуватися науковою термінологією;

– аргументовано відстоювати свою світоглядну та громадську позицію, толерантно ставитися до протилежних думок;

– працювати з усіма доступними джерелами знань, вміти самостійно здобувати інформацію за темами змістового модулю, самостійно працювати з додатковою літературою, складати конспект, тези, готувати реферати, доповіді, брати участь у дискусіях, семінарах.

## 4. Структура навчальної дисципліни

| Назви змістових модулів і тем   | Кількість годин |              |              |                 |
|---|-----------------|--------------|--------------|-----------------|
|   | Усього          | У тому числі |              |                 |
|   |                 | лекцій       | семінарських | самоств. робота |
| <b>Змістовий модуль 1. Філософія як специфічний тип знання</b>            |                 |              |              |                 |
| <i>Тема 1.</i> Вступ. Філософія, її гуманістичний смисл і призначення     | 4               | 2            | –            | 1               |
| <i>Тема 2.</i> Філософія Стародавнього світу                              |                 |              | –            |                 |
| Тема 2.1. Філософія Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю             | 5               | 4            | –            | 1               |
| Тема 2.2. Антична філософія   | 6               | 4            | –            | 2               |
| <i>Тема 3.</i> Філософія європейського середньовіччя                      | 3               | 2            | –            | 1               |
| <i>Тема 4.</i> Філософія епохи Відродження                                | 3               | 2            | –            | 1               |
| <i>Тема 5.</i> Філософія Нового часу                                      |                 |              | –            |                 |
| Тема 5.1. Філософія XVII- XVIII ст.                                       | 3               | 2            | –            | 1               |
| Тема 5.2. Класична німецька філософія                                     | 6               | 4            | –            | 2               |
| <i>Тема 6.</i> Філософія XIX-XX ст.                                       | 5               | 2            | 2            | 1               |
| <i>Тема 7.</i> Філософська думка в Україні                                | 4               | 2            | –            | 2               |
| <i>Тема 8.</i> Філософський аналіз суспільства                            | 4               | 2            | –            | 2               |
| <i>Тема 9.</i> Філософська концепція людини                               | 5               | 2            | 2            | 1               |
| <i>Тема 10.</i> Цінності в житті людини і суспільства                     | 3               | 2            | –            | 1               |
| <b>Тематичне оцінювання</b>   |                 |              |              |                 |
| <b>Разом за змістовим модулем 1</b>                                       | <b>51</b>       | <b>30</b>    | <b>4</b>     | <b>16</b>       |
| <b>Змістовий модуль 2. Суспільство як соціальна система</b>               |                 |              |              |                 |
| <i>Тема 1.</i> Науки про суспільство. Соціологія як наука про суспільство | 3               | 2            | –            | 1               |
| <i>Тема 2.</i> Суспільство як соціальна система                           | 3               | 2            | –            | 1               |
| <i>Тема 3.</i> Соціальна структура суспільства                            | 3               | 2            | –            | 1               |
| <i>Тема 4.</i> Соціальна стратифікація                                    |                 | –            | 2            | 2               |
| <i>Тема 5.</i> Соціальні відносини. Конфлікт як прояв соціальних відносин | 3               | 2            | –            | 2               |
| <i>Тема 6.</i> Соціальні процеси. Особливості етнічних процесів           | 3               | 2            | –            | 1               |
| <i>Тема 7.</i> Релігія як соціальний інститут суспільства                 | 3               | 1            | –            | 1               |
| <i>Тема 8.</i> Особистість в системі соціальних зв'язків                  | 3               | 2            | –            | 1               |
| <i>Тема 9.</i> Сім'я та її роль в житті суспільства                       | 5               | –            | 2            | 1               |
| <i>Тема 10.</i> Політико-правові аспекти соціального життя суспільства    | 2               | –            | –            | 2               |
| <b>Тематичне оцінювання</b>   |                 |              |              |                 |
| <b>Разом за змістовим модулем 2</b>                                       | <b>29</b>       | <b>13</b>    | <b>4</b>     | <b>13</b>       |

| <b>Змістовий модуль 3. Культура як соціальне явище</b>   |           |           |           |           |
|--|-----------|-----------|-----------|-----------|
| <i>Тема 1. Культура як соціальне явище. Поняття культури, її функції, форми, види, типи та рівні</i> | 3         | 2         | –         | 1         |
| <i>Тема 2. Духовне життя суспільства. Основні характеристики духовного життя суспільства</i>         | 4         | 2         | –         | 1         |
| <i>Тема 3. Духовна культура суспільства. Мистецтво як вид духовної культури</i>                      | 2         | –         | 2         | 2         |
| <b>Тематичне оцінювання</b>  |           |           |           |           |
| <b>Разом за змістовим модулем 3</b>  | <b>10</b> | <b>4</b>  | <b>2</b>  | <b>4</b>  |
| <b>Усього годин</b>  | <b>90</b> | <b>47</b> | <b>10</b> | <b>33</b> |

## **5. Програма навчальної дисципліни**

### **Змістовий модуль 1. Філософія як специфічний тип знання**

#### **Тема 1. Вступ. Філософія, її гуманістичний смисл і призначення**

Поняття «філософія». Місце філософії в самопізнанні людини. Основні джерела філософії: міфологія, релігія. Предмет і функції філософії. Світогляд як духовно практичне засвоєння світу. Структура світогляду. Типи світогляду. Світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння. Світобачення та його принципи: монізм, плюралізм, скептицизм, догматизм, раціоналізм, сенсуалізм.

Філософія і наука. Специфіка філософського знання.

Філософія в системі культури.

#### **Тема 2. Філософія Стародавнього світу**

Стародавня філософія як зародок і колиска всіх наступних типів філософії. Людина — змістовне ядро всіх проблем стародавньої філософії.

Проблема позбавлення людини від страждань у філософії Стародавньої Індії. Проблеми філософії Стародавнього Китаю.

Антична філософія: основні етапи та особливості розвитку. Космоцентризм античного світогляду. Соціально-філософські ідеї античної класики. Морально-етична спрямованість.

Соціально-філософські ідеї пізньої Античності. Правові та соціальні ідеї в культурі Стародавнього Риму.

#### **Тема 3. Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження**

Загальна характеристика доби середньовіччя. Зміни у світогляді під час переходу від античності до середньовіччя. Роль християнства у формуванні середньовічної філософії. Основні проблеми та досягнення філософії доби середньовіччя в Європі та Візантії.

Філософія Відродження: зміщення світоглядних акцентів. Гуманізм як характерна риса світогляду епохи Відродження. Проблема людської особистості. Людина і суспільство в епоху Відродження. Етика Ренесансу. Соціально-політичні вчення епохи Відродження.

#### **Тема 4. Філософія Нового часу**

Якісно нова спрямованість філософії в епоху ранніх буржуазних революцій в Європі. Пошуки продуктивного методу пізнання: сенсуалізм, раціоналізм.

Новий філософський ідеал у філософії Просвітництва. Ідеї про суспільство і людину французьких просвітителів. Проблема свободи людини та шляхи її соціального визволення.

Класична німецька філософія. Моральний смисл обмеження людського розуму і розширення меж віри. Особливості та досягнення класичної німецької філософії. Соціально-історична і етико-правова проблематика в німецькій класичній філософії. Соціально-політичні погляди представників утопічного соціалізму.

### **Тема 5. Філософія XIX-XX століть**

Перегляд класичної моделі світорозуміння у філософії XIX-XX століть. Програми радикального оновлення філософії. Соціально-філософське вчення позитивізму. Соціально-філософська концепція марксизму.

Некласична філософія XX століття: основні напрямки та їх особливості. Критика цінностей західних техногенних цивілізацій, відмова від проєктів тотального перевлаштування світу. Проблеми ірраціонального та несвідомого. Філософія життя. Екзистенціальна філософія.

### **Тема 6 . Філософська думка в Україні**

Джерела української філософської культури. Становлення українського неоплатонізму XIV-XVI століть. Філософська думка українського ренесансу. Специфіка Реформації в Україні. Зародження професійної філософії в культурно-освітніх центрах України: Острозькій та Києво-Могилянській академіях.

Г. Сковорода — родоначальник української класичної філософії.

Філософія Т. Г. Шевченка.

Філософія української національної ідеї.

### **Тема 11. Філософський аналіз суспільства**

Поняття суспільства у філософії. Основні підходи до розуміння суспільства. Суспільство як самоорганізуюча і саморозвиваюча система.

Роль географічного природного середовища у житті суспільства. Демографічні чинники суспільного розвитку. Матеріальні основи розвитку суспільства. Політична система суспільства. Громадянське суспільство: поява, основи, ознаки.

Історична різноманітність і єдність типів суспільства. Формация і цивілізація. Сучасні концепції суспільного розвитку, його критерії.

Історичний результат як підсумок зіткнення різних сил і тенденцій у суспільному розвитку. Рушійні сили історичного розвитку. Роль і місце насильства в історії.

### **Тема 12. Філософська концепція людини**

Філософська концепція людини — основа наук про людину. Сутність людини. Праця і мова — фактори становлення й розвитку людини.

Проблема людини в історії філософії. Проблема відчуження людини та шляхи її подолання. Діалектика взаємодії людини і суспільства.

Самореалізація особи. Роль особистості в історії. Самоцінність людського життєвого сенсу. Сенс життя людини. Проблема людського щастя. Аморальність використання людини як засобу.

### **Тема 13. Цінності в житті людини і суспільства**

Поняття «аксіологія». Місце аксіології в системі культури. Цінності як

визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей. Структура цінностей.

Цінність як ядро духовного світу людини. Проблема суб'єктивного вибору. Цінність і ціль. Цінність і життєвий смисл. Цінність як регулятор поведінки людини.

Базові цінності людського буття. Цінність орієнтації. Вищі духовні цінності. Поняття про духовну досконалість.

Глобальні проблеми людства і людина: екологічний і моральний імперативи виживання людства. Стратегія людства в планетарному масштабі. Проблема переходу від техногенної до антропогенної цивілізації.

## **Змістовий модуль 2. Суспільство як форма буття**

### **Тема 1. Науки про суспільство. Соціологія як наука про суспільство**

Місце і роль соціології в системі суспільствознавства. Предмет і об'єкт соціології. Макро- та мікросоціологічні рівні вивчення суспільства. Функції, принципи, методи, категорії соціології, основні закони соціології. Структура соціологічного знання: теоретична соціологія, спеціальні соціологічні теорії, прикладна соціологія.

Становлення соціології як самостійної науки. Основні етапи і тенденції розвитку соціологічної думки. Загальні положення соціологічних поглядів О. Конта, Г.С. Спенсера, Е. Дюркгейма, М. Вебера, В. Парето.

### **Тема 2. Суспільство як соціальна система.**

Зміст поняття «суспільство». Системний підхід до розгляду суспільства в соціології. Загальна характеристика базисних компонентів соціального життя: соціальні процеси, взаємодії, відносини та зміни; соціальні спільноти та соціальні інститути; соціальний зв'язок та контроль. Сутнісні риси суспільства, проблема типологізації суспільств. Характерні особливості і тенденції пості індустріального суспільства.

### **Тема 3. Соціальна структура суспільства**

Поняття соціальної структури суспільства та її складові елементи. Соціальні статуси та ролі, шляхи їх набуття. Соціальна взаємодія, соціальні відносини та соціальний контроль. Соціальні зміни та соціальні процеси. Природа та типи соціальних рухів. Різновиди соціальних процесів.

Соціальні інститути суспільства: функції та види, процеси інституціоналізації. Соціальні організації: структура та види. Особистість у системі соціальних зв'язків.

### **Тема 3. Соціальна стратифікація**

Теорія соціальної стратифікації. Поняття стратифікації. Основні риси стратифікації. Критерії стратифікації. Історичні типи стратифікації. Закрите і відкрите суспільство. Стратифікаційні системи. Соціальна мобільність. Тенденції розвитку соціальної мобільності. Стратифікаційні зміни в сучасному українському суспільстві: проблеми та умови їх вирішення.

### **Тема 4. Соціальні відносини. Конфлікт як прояв соціальних відносин**

Соціологія конфлікту як галузь соціологічного знання. Поняття «соціальний конфлікт». Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції. Прогнозування та попередження конфліктів. Стратегія виходу з конфлікту;

медіація. Медіаторство: офіційне та неофіційне. Ролі медіаторів. Шляхи гармонізації суспільних відносин в українському суспільстві.

#### **Тема 4. Соціальні процеси. Особливості етнічних та релігійних процесів**

Соціальні процеси як соціологічна категорія. Особливості розвитку та перебігу соціальних процесів в сучасному світі. Місце етносоціології в структурі соціологічного знання. Сучасні етнічні процеси: інтеграція, консолідація, асиміляція, сегрегація. Націоналізм як соціальне явище. Особливості проявів сепаратизму та тероризму, етнічно-релігійний екстремізм.

Релігія як соціальний інститут суспільства. Тенденції розвитку релігійних процесів в українському суспільстві.

#### **Тема 3. Особистість в системі соціальних зв'язків**

Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин. Соціальна структура та типологія особистості. Сутність процесу соціалізації: етапи (первинна, вторинна), компоненти (освіта, виховання) та фази (соціальна адаптація, інтеріоризація). Соціальним статус особистості, соціальна роль. Соціальна поведінка та фактори її формування. Потреби та інтереси особи як відображення суспільних відносин. Соціальні програми виховання.

#### **Тема 4. Сім'я та її роль в житті суспільства**

Співвідношення понять «стать» та «гендер». Основні положення гендерної соціології; проблеми гендерної соціалізації; гендерні ідеали, стереотипи та тенденції до їх змінювання в сучасному суспільстві.

Сім'я та шлюб як соціальні інститути. Структура, функції сучасної сім'ї. Типологія сім'ї. Причини сімейних конфліктів як предмет соціологічних досліджень. Підготовка молоді до створення сім'ї, зміцнення її стабільності як стратегічні суспільні завдання українського соціуму.

Сутність демографічної політики. Демографічна ситуація в Україні.

#### **Тема 5. Політико-правові аспекти соціального життя суспільства**

Соціальні права та свободи громадян. Соціальна політика. Соціальні інтереси і потреби. Соціальний захист населення та соціальне забезпечення.

### **Змістовий модуль 3. Культура як соціальне явище. Духовне життя суспільства**

#### **Тема 1. Культура як соціальне явище**

Культурологія як наука про культуру. Поняття культури, її функції, форми, види, типи та рівні. Суть і сутність культури. Методологічні підходи до вивчення поняття «культура». Функції культури. Форми культури. Види культури. Типи культури. Рівні культури. Культура і цивілізація. Культура та особистість. Культура та суспільство. Національна культура. Культура і субкультура. Масова культура. Контркультура.

Політична культура: поняття, зміст і функції. Сутність ідеології, її структура і функції. Політична культура сучасної України.

## **Тема 2. Духовне життя суспільства. Основні характеристики духовного життя суспільства**

Поняття сфери духовного життя суспільства. Сутність та структура духовного життя суспільства. Суспільна свідомість та її форми. Духовне виробництво.

## **Тема 3. Духовна культура. Мистецтво як феномен духовної культури**

Поняття «духовна культура» та її характерні особливості. Види духовної культури.

Мистецтво як унікальний механізм культурної еволюції. Поняття мистецтва. Походження мистецтва. Сутність мистецтва. Функції мистецтва. Класифікація видів мистецтва. Категорії мистецтва. Мистецтво і естетичне освоєння дійсності.

### **Основні поняття дисципліни:**

Філософія, соціологія, культурологія. Наука. Світогляд. Діалектика. Пізнання. Суспільство. Людина. Цінності. Релігія. Сім'я. Особистість. Культура. Мистецтво. Духовне життя. Ідеологія.

## **6. Теми лекцій**

| № з/п | Назва теми  | Кількість годин |
|-------|---|-----------------|
| 1.    | Вступ. Філософія, її гуманістичний смисл і призначення                                | 2               |
| 2.    | Філософія Стародавнього світу. Філософія Стародавньої Індії                           | 4               |
| 3.    | Антична філософія   | 4               |
| 4.    | Філософія європейського середньовіччя   | 2               |
| 5.    | Філософія епохи Відродження   | 2               |
| 6.    | Філософія XVII ст.  | 2               |
| 7.    | Класична німецька філософія   | 4               |
| 8.    | Філософська думка в Україні   | 2               |
| 9.    | Філософія XIX-XX ст.  | 2               |
| 10.   | Філософський аналіз суспільства   | 2               |
| 11.   | Філософська концепція людини  | 2               |
| 12.   | Цінності в житті людини і суспільства   | 2               |
| 13.   | Науки про суспільство. Соціологія як наука про суспільство                            | 2               |
| 14.   | Суспільство як соціальна система  | 2               |
| 15.   | Соціальна структура суспільства   | 2               |
| 16.   | Соціальні відносини. Конфлікт як прояв соціальних відносин                            | 2               |
| 17.   | Соціальні процеси. Особливості етнічних процесів                                      | 2               |
| 18.   | Релігія як соціальний інститут суспільства  | 1               |
| 19.   | Особистість в системі соціальних зв'язків   | 2               |
| 20.   | Поняття культури, її функції, форми, види, типи та рівні. Культура як соціальне явище | 2               |
| 21.   | Духовне життя суспільства. Основні характеристики духовного життя суспільства         | 2               |
|       | <b>Усього годин</b>   | <b>47</b>       |

## 7. Теми семінарських занять

| № з/п | Назва теми   | Кількість годин |
|-------|--|-----------------|
| 1.    | Філософія XIX-XX ст. Екзистенціальна філософія                       | 2               |
| 2.    | Філософська концепція людини. Самореалізація особи                   | 2               |
| 3.    | Соціальна стратифікація  | 2               |
| 4.    | Шлюбно-сімейні відносини в сучасних умовах                           | 2               |
| 5.    | Духовна культура суспільства. Мистецтво як феномен духовної культури | 2               |
|       | <b>Усього годин</b>  | <b>10</b>       |

## 8. Самостійна робота

| № з/п | Назва теми   | Кількість годин |
|-------|--|-----------------|
| 1.    | <i>Вступ. Філософія, її гуманістичний смисл і призначення.</i> Світогляд як духовно практичне засвоєння світу. Структура світогляду. Типи світогляду. Світобачення та його принципи: монізм, плюралізм, скептицизм, догматизм, раціоналізм, сенсуалізм | 1               |
| 2.    | <i>Філософія Стародавнього світу.</i> Проблеми філософії Стародавнього Китаю   | 1               |
| 3.    | <i>Антична філософія.</i> Соціально-філософські ідеї пізньої Античності. Правові та соціальні ідеї в культурі Стародавнього Риму   | 2               |
| 4.    | <i>Філософія європейського середньовіччя.</i> Проблема людини і суспільства в середні віки   | 1               |
| 5.    | <i>Філософія епохи Відродження.</i> Натурфілософія і пантеїзм. Соціально-політичні вчення епохи Відродження  | 1               |
| 6.    | <i>Філософія XVII-XVIII ст.</i> Просвітництво. Проблема свободи людини та шляхи її соціального визволення  | 1               |
| 7.    | <i>Філософія XVII-XVIII ст.</i> Соціально-політичні погляди представників утопічного соціалізму  | 2               |
| 8.    | <i>Філософія XIX-XX століть.</i> Програми радикального оновлення філософії. Основні особливості марксистської філософії. Розробка ідей марксизму в працях В. Леніна. Марксизм у XX ст.   | 1               |
| 9.    | <i>Філософія XIX-XX століть.</i> Напрямки сучасної філософії, їх особливості   | 2               |
| 8.    | <i>Філософська думка в Україні.</i> Академічна філософія XIX ст.: особливості, напрямки і основні філософські ідеї. "Культурне відродження" 20-х та філософське відродження 60-х рр. XX ст. Сучасна філософська думка в Україні                        | 2               |
| 15.   | <i>Філософський аналіз суспільства.</i> Історична різноманітність і єдність типів суспільства. Формація і цивілізація. Сучасні концепції суспільного розвитку  | 1               |
| 16.   | <i>Філософська концепція людини.</i> Проблема людини в історії філософії. Діалектика взаємодії людини і суспільства  | 1               |

|     |   |           |
|-----|---|-----------|
| 17. | <i>Цінності в житті людини і суспільства.</i> Глобальні проблеми людства і людина: екологічний і моральний імперативи виживання людства. Стратегія людства в планетарному масштабі. Проблема переходу від техногенної до антропогенної цивілізації. | 1         |
| 18. | <i>Становлення соціології як самостійної науки.</i> Основні етапи і тенденції розвитку соціологічної думки. Загальні положення соціологічних поглядів О. Конта, Г.С. Спенсера, Е. Дюркгейма, М. Вебера, В. Парето                                   | 1         |
| 19. | <i>Суспільство як соціальна система.</i> Сутнісні риси суспільства, проблема типологізації суспільств. Характерні особливості і тенденції постіндустріального суспільства   | 1         |
| 20. | <i>Соціальна структура суспільства.</i> Соціальні інститути суспільства: функції та види, процеси інституціоналізації. Соціальні організації: структура та види   | 1         |
| 21. | <i>Соціальна структура суспільства.</i> Основні методологічні підходи до пояснення соціальної структури суспільства   | 2         |
| 21. | <i>Соціальна стратифікація.</i> Форми стратифікації. Критерії стратифікації. Історичні типи стратифікації. Стратифікаційні системи  | 2         |
| 22. | <i>Соціальні відносини. Конфлікт як прояв соціальних відносин.</i> Прогнозування та попередження конфліктів. Стратегія виходу з конфлікту; медіація. Медіаторство: офіційне та неофіційне. Ролі медіаторів  | 1         |
| 23. | <i>Соціальні процеси. Особливості етнічних, релігійних процесів в Україні.</i> Сучасні етнічні процеси: геноцид, сегрегація, асиміляція, інтеграція, консолідація   | 1         |
| 24. | <i>Особистість в системі соціальних зв'язків.</i> Соціальна поведінка та фактори її формування. Потреби та інтереси особи як відображення суспільних відносин. Соціальні програми виховання   | 1         |
| 25. | <i>Сім'я та її роль в житті суспільства.</i> Співвідношення понять «стать» та «гендер». Підходи до розуміння гендеру. Проблеми гендерної соціалізації; гендерні ідеали, стереотипи та тенденції до їх змінювання в сучасному суспільстві            | 1         |
| 26. | <i>Сім'я та її роль в житті суспільства.</i> Сутність демографічної політики. Демографічна ситуація в Україні   | 2         |
| 27. | <i>Політико-правові аспекти соціального життя суспільства</i>   | 1         |
| 28. | <i>Культура як соціальне явище.</i> Культура та ідеологія   | 1         |
| 30. | <i>Духовне життя суспільства.</i> Суспільна свідомість та її форми  | 1         |
| 31. | <i>Мистецтво як феномен духовної культури</i>   | 2         |
|     | <b>Усього годин</b>   | <b>33</b> |

## 9. Форми та методи контролю успішності навчання

Контроль навчальної діяльності здобувачів освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання, тематичної та семестрової атестацій.

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, понятійних диктантів, тестування, перевірки конспектів, виконання практичних завдань.

Контроль самостійної роботи здійснюється у формі усного та письмового опитування, тестування, написання рефератів, підготовки повідомлень, комп'ютерних презентацій.

Передбачено 3 тематичні атестації відповідно до змістових модулів програми.

Підсумковий контроль — семестрова атестація (залік), оцінка за яку виставляється за результатами тематичних атестацій.

### **10. Критерії оцінювання результатів навчання**

Оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти здійснюється за національною чотирибальною шкалою за критеріями:

**Відмінно (оцінка «5»)** — здобувач освіти вільно і творчо володіє матеріалом, визначеним програмою, має діалектичне мислення; аргументовано, науково аналізує філософські, соціальні та культурологічні проблеми, об'єктивно оцінює досягнення філософської, соціологічної та культурологічної думок та їх вплив на розвиток та формування світогляду епохи та майбутнього. Вміє використовувати різноманітні джерела знань, систематично поповнює знання, вміє застосовувати знання при вирішенні професійних питань. Уміє вдаватися до діалогу, доводити власну громадську та світоглядну позицію. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 90-100 % питань.

**Добре (оцінка «4»)** — здобувач освіти добре володіє матеріалом, але має незначні ускладнення при відповіді; потребує незначної допомоги викладача при виборі напрямку відповіді та допускає незначні помилки, неточну аргументацію. Оцінювання подій, ідей, досягнень філософської, соціальні та культурологічної думки більш емоційне ніж наукове. Володіє декількома методами пізнання, але має незначні труднощі при діалоговій бесіді і доказах власної думки. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 70-89 % питань.

**Задовільно (оцінка «3»)** — здобувач освіти користується лише окремими знаннями дисципліни, порушує логіку відповіді, відповідь недостатньо самостійна, допускаються суттєві помилки в знаннях та поясненні питань дисципліни мова спрощена; оцінювання досягнень філософської, соціологічної та культурологічної думки лише емоційне; викладач постійно коректує відповідь здобувача освіти. Здобувачу освіти важко підтримувати бесіду, не вистачає доказів для обґрунтування власного погляду. Виконав не менше 70% обсягу самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 50-69 % питань.

**Незадовільно (оцінка «2»)** — здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, не володіє практичними навичками дисципліни. Виконав менше 50 % обсягу самостійної роботи або зовсім не виконав самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 0 - 49% питань.

**Таблиця відповідності результатів контролю знань здобувачів освіти, рівень знань яких оцінюється за 4-бальною шкалою, у системі ЄКТС**

| За 4-бальною шкалою | Оцінка в ЄКТС | Критерії оцінювання  |
|---------------------|---------------|--|
| 5 (відмінно)        | A             | Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили |
| 4 (добре)           | B             | Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна   |
|                     | C             | Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок  |
| 3 (задовільно)      | D             | Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих  |
|                     | E             | Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні   |
| 2 (незадовільно)    | FX            | Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу   |
|                     | F             | Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів  |

## 11. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни.
2. Конспекти лекцій.
3. Комп'ютерні презентації з усіх тем програми.
4. Тестові завдання з усіх тем програми.
5. Методичні рекомендації до проведення семінарських занять.
6. Методичні рекомендації до самостійного вивчення.
7. Навчальні відеофільми.

## 22. Рекомендована література

### *Основна*

1. Губар О.М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навч. посібник Київ, Центр учбової літератури. 2017.
2. Кравець М.С., Семашко О.М., Піча В.М. та ін. К 90 Культурологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації / За заг. ред. В.М. Пічі. Львів: «Магнолія плюс», 2023.
3. Основи філософських знань. Підручник/За ред. В.А. Буслинського, Львів, Новий світ, 2024.
4. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для здобувач освіти ВНЗ I-IV рівнів акредитації. Київ, Каравела; Львів, «Новий світ - 2000», 2025. 448 с.
5. Причепій Є.М. Філософія: посібник. Київ, 2013, 2003.
6. Соціологія: Підручник для здобувачів освіти вищих навчальних закладів / За ред. В.Г. Городяненка. К., 2022.

### *Допоміжна*

1. Петрушенко В.П. Основи філософських знань. Посібник. Новий світ, 2013.
2. Петрушенко В.П. Практикум з філософії. Навчальний посібник. Новий світ, 2003.
3. Федів Ю., Мозкова Н. Історія української філософії. Україна, 2000.
4. Філософський енциклопедичний словник, Київ, 2002
5. Щерба С.П. Філософія: короткий виклад. Навчальний посібник. Кондор, 2004.

## 13. Інформаційні ресурси

1. Інститут філософії НАН України. [URL:http://www.filosof.com.ua](http://www.filosof.com.ua)
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Київ. [URL:http://www.nbuv.gov.ua/](http://www.nbuv.gov.ua/)
3. Підручники з філософії. URL: <https://pidru4niki.com/filosofiya/>
4. Підручники з соціології. URL: <https://pidru4niki.com/1584072058104/sotsiologiya/sotsiologiya>
5. Підручники з культурології. <https://pidru4niki.com/1584072020926/kulturologiya/kulturologiya>
6. Навчальні матеріали. URL: [https://drive.google.com/drive/folders/18nJ5tv\\_UvhbcDqAPUP\\_4kGd2LaKtPMRj](https://drive.google.com/drive/folders/18nJ5tv_UvhbcDqAPUP_4kGd2LaKtPMRj)